

Аязбекова А.Д.

АДЕП-АХЛАКТЫН КООМДОГУ ОРДУ

Аязбекова А.Д.

МЕСТО МОРАЛИ И ЭТИКИ В ОБЩЕСТВЕ

A.D. Ayazbekova

THE PLACE OF MORALITY AND ETHICS IN SOCIETY

УДК: 894.341-09(043.3)

Бул макалада акыркы чейрек кылым ичинде элибиздин адеп-ахлагы жардыланып, жаштарыбыздан ыйман кетип, карыларыбыздан каада кетип, кыскасы адам өзүнүн адамгерчилик парзын аткарбай тунгуюкта калганы ырас. Мына ушул руханий кризистен чыгуунун бирден бир жолу ар бир адам өз жан дүйнөсүн тазартып, дилин агартып, адамга, элге, мекенге, дүйнөгө болгон сүйүүсүн тутантып жана адамгерчилик парзын туура аткарса «адам» деген улуу атты сактап калары анык. Адамдын жан дүйнөсүн адеп-ахлак менен азыктанса өзүнүн да, улуттун да, мамлекеттин да ден соолугун, айлана чөйрөнүн саламатчылыгын, ак эмгек менен табылган материалдык мүлктү, жан дүйнө саламатчылыгын, тил байлыгын, каада-салт дөөлөттөрүн, аял бактысын, достук-ынтымак, илим-билим, ой саламатчылыгын сактап калат жана Ата журтубуздун келечеги кең болот. Кыргыз эли чоң үмүт артып жаткан аймакты өнүктүрүү жана өлкөнү санариптештирүү иш-чарасын татыктуу ишке ашыруу үчүн жаштарды билимдүү, кесипкөй, адептүү, аң сезимдүү, мекенчил кылып татыктуу тарбиялаганда гана өз жеминин берет деп ишенем.

Негизги сөздөр: адеп-ахлак, рухий, адам, ата журт, дөөлөт, саламатчылык, санарип, тарбия.

В этой статье рассматривается то, что за последние два десятилетия беднеют морально-этические устои нашего народа, молодежь теряет мораль, старики утрачивают свои обычаи, одним словом человек оказался в тупике, в безвыходном положении. Путем выхода из этого духовного кризиса является духовное обогащение людей, очищение своего внутреннего мира и сердца. Если каждый человек сможет зажечь в своем сердце огонь любви к людям, народу, Родине и добросовестно выполнять свой человеческий долг, то безусловно сможет сохранить великое имя «человек». Только при условии того, что если человек будет обогащать свой внутренний мир морально-этическими устоями, то он сможет сохранить здоровье народа и страны, сможет уберечь материальное богатство, богатство языка, традиции и обычаи, женское счастье, дружбу, науку и образование, и будущее нашей Родины в надежности. Чтобы достойно воплотить в реальность мероприятия в год развития регионов и цифровизации нужно воспитывать образованных, квалифицированных, справедливых, разумных, любящих Родину молодых людей, только тогда всё вышесказанное даст свои плоды.

Ключевые слова: мораль, духовный, человек, Родина, обогащение, здоровье, традиция, воспитание.

In this article examines the fact that over the past two decades the moral and ethical foundations of our people have become poorer, young people are losing their moral standards, elders are losing their customs. In a word, a person finds himself at an impasse, in a hopeless situation. By coming out of this spiritual enrichment of people is purification of one's inner peace and heart. If everyone can ignite the fire of love for human, for people, for Motherland and conscientiously fulfill his human duty in his heart, then he will certainly be able to preserve the great name "human". Only under the condition that if the person enriches his inner peace with moral and ethical principles, then he will be able to preserve the health of the people and the country, will be able to save material wealth, rich language, traditions and customs, women's happiness, friendship, science and education and our future Motherland in reliability. In other to adequately embody the events in the year of regional development and digitalization, it is necessary to educate educated, qualified, fair, reasonable, loving homeland young people, only then all the above will give their fruits.

Key words: morality, spiritual, human, Motherland, enrichment, health, tradition, education.

Чынында кыргыз эли ушунчалык акылман, кемеңгер эл экени ата-бабаларыбыздын бизге калтырып кеткен таалим-тарбиясынан, көөнөргүс маданиятынан жана улуу дастаныбыз «Манас» эпосунан билсек болот. Акыркы чейрек кылым ичинде элибиздин адеп-ахлагы жардыланып, жаштарыбыздан ыйман кетип, карыларыбыздан каада кетип, кыскасы адам өзүнүн адамгерчилик парзын аткарбай тунгуюкта калганы ырас. Мына ушул руханий кризистен чыгуунун бирден бир жолу ар бир адам өз жан дүйнөсүн тазартып, дилин агартып, адамга, элге, мекенге, дүйнөгө болгон сүйүүсүн тутантып жана адамгерчилик парзын туура аткарса «адам» деген улуу атты сактап каларыбыз анык. Жазуучу, публицист Советбек Байгазиевдин Ата мекендик жана дүйнөлүк этика (11 класстын «Адеп» сабагы үчүн) китебинде берилген Ата журттун он тиреги болгон он соолукту адамдар турмушта туура колдонсок адамдык парзыбызды аткарган болоор элек.

Коомдун рухий саламатчылыгын, адеп-ахлагын жакшыртуунун бирден бир жолу педагогикалык илим жана таалим тарбия. Бул – адамды ич жактан рухий-нравалык жетилтүүнүн, өркүндөтүүнүн, ич

жактан агартуунун жолу, реформаны, кайра курууну, кайра жаралууну жеке инсандын, жеке индивидуалдуулуктун деңгээлинде жүргүзүү амалы. Адам өзүнүн ички жан дүйнөсүн адеп-ахлактык жактан өркүндөтсө гана коомдун нравалык климаты жана рух саламатчылыгы жакшырат жана гүлдөп өсөт.

Адамдын жан дүйнөсү адеп-ахлак менен азыктанса өзүнүн да, улуттун да, мамлекеттин да ден соолугун, айлана чөйрөнүн саламатчылыгын, ак эмгек менен табылган материалдык мүлктү, жан дүйнө саламатчылыгын, тил байлыгын, каада-салт дөөлөттөрүн, аял бактысын, достук-ынтымак, илим-билим, ой саламатчылыгын сактап калат жана Ата журтубуздун келечеги кең болот.

Кыргыздын залкар жазуучусу Ч.Айтматов жазгандай:

Эзелтен чечилбеген улуу талаш,
Канткенде адам уулу адам болот?
Ураалап жоо кууса да ушул талаш, -
Канткенде адам уулу адам болот?
Ажалга көз жумса да ушул талаш, -
Канткенде адам уулу адам болот?
Душмандан жан соогалап качканда да,
Душманды кырып жоюп басканда да,
Түбөлүк чечилбеген улуу талаш, -
Канткенде адам уулу адам болот?
Адамзат качан чечет, качан коёт, -
Канткенде адам уулу адам болот?

Адам баласы жаралгандан баштап эле “Канткенде адам уулу адам болот?” деген суроо менен жашап келет.

“Канткенде адам уулу адам болот?” деген суроого улуу ойчул Калыгул Мындайча жооп берген экен:

Жакшы чыккан адамзат элин билет,
Элин билген адам билим билет.
Окуп карап ойлонуп илим билет,
Эчен түрдүн адамдын тилин билет.
Чыгып турган ал адам чынар болот,
Чымчык сайрап чынарга булбул конот.
Түбү жоон тамгалуу терек болот,
Көлөкөсү көп жанга керек болот.
Андай адам табылбай кайда болот,
Ошол чыкса дүйнөгө пайда болот.
Тийип турган асманда күндөй болот,
Макулуктун баарына бирдей болот.
Ошол адам ойлосоң кимден чыгат,
Ушул турган калайык элден чыгат.

Эгер биз Советбек Байгазиев агабыздын Ата журттун он тиреги – он соолукту ар бирибиз өзүбүздүн жашообуздун эрежеси катары күнүмдүк турмушубузга колдонсок, ата-бабалардан калган асыл дөөлөттөрдү сыйлап урматтасак улутубуздун, мамлеке-

тибиздин адеп-ахлак, рухий жактан өсүп өнүшүнө чоң өбөлгө болмок.

Кыскача он соолук тууралуу сөз болсун.

Ден соолук. Ата-бабабыз айткандай “Биринчи байлык ден соолук, экинчи байлык ак жоолук, үчүнчү байлык боз соолук дегендей” биринчи байлыгык ден соолук. Ден соолугу жок адам эч кандай дөөлөттөргө жете албайт, ошондуктан ден соолукту жаштайынан сактап жаман адаттардан алыс болуу керек. Тамеки чегүүнү, арак ичүүнү, банги затын колдонууну адат кылуу адам деген аттан айрылуу деп түшүнүгө болот. Бекеринен кыргыз эли төмөнкү накыл кептерди бизге калтырбаса керек: “Кыздын ден соолугу – кыргыздын ден соолугу”, “Уулдун ден соолугу – улуттун ден соолугу”, “Атуулдун ден соолугу – Ата журттун ден соолугу”, “Дени соонун – жаны соо”.

Ден соолукка бала чактан кам көрүүгө тарбиялоо – ата-эненин жана коомчулуктун милдети. Ден соолугуң жок болсо башка соолуктарга жетүү мүмкүн эмес.

Жер соолук – экологиялык саламатчылык. Адам баласынын биринчи байлыгы ден соолук, бирок ошол ден соолук чың болуш үчүн Жердин дени жана экология таза болуш керек. Адамдар нан, мөмө – жемиш таап жеп жаткан жердин кыртышы, дем алып жаткан абасы, ичип жаткан суусу таза болуш керек. Демек баа жеткис байлык – бул жер соолук.

Акыркы жылдарда айлана – чөйрөгө көп көңүл бурулбай, экологияны сактап, табият менен таттуу мамиледе боло албай жатканыбыз баарыбызга белгилүү эмеспи. Машиналардын көбөйүшү, кендердин казылышы, чоң чоң ишканалардан чыккан түтүн, калдыктар жер-сууну, абаны булгоодо.

Суу адамдын өмүрү эмеспи, ошондуктан адам баласы сууну сыйлап, кор тутпай сууга таза мамиле жасоосу керек. Улуу акын атабыз Жеңижок аккан суу жөнүндө жети күн жети түн ырдап сууну кор тутпагыла деп эскертип кеткен. Азыркы учурда адамдар суунун баркына жетпей, сууну булгап, жада калса мусорлорду сууга төгүп жаткандарына күбө болуп жүрөбүз.

Бул өмүр булагы болгон сууну булгап жаткан маңкурттарга Жеңижок атабыздын ыры менен жооп бермекмин:

А жаныбар аккан суу
Жок дегенде бир күнгө
Келбей койчу таарынып.
Кесирленип жүргөндөр,
Чуркайт эле ак уруп
Барктабастан жүргөндөр
Айчылык жерде болсоң да
Жетет эле жалынып.

Ата бабалардын накыл кептеринен: “Суу – өмүрдүн булагы”, Суу сыйлаган зор болоор, Суу кордогон кор болоор”, “Күчтүү болсоң жердей бол, Баарын чыдап көтөргөн. Таза болсоң суудай бол, Баарын жууп кетирген”,

“Жер тойбой – эл тойбойт”, “Эл эмгегин жер жебейт”, “Туулган жердин топурагы алтын”

Боз соолук – бул таман акы, маңдай тер менен табылган дүнүйө – мүлктүн символу, материалдык-экономикалык байлык. Боз соолук – бир жагынан ден соолук жана бактылуу жашоонун пайдубалы. Кедей болбой, бакубат жашоонун бир гана жолу бул талыкпаган эмгек. Эмгек гана адамды эрезеге жеткирет.

Кыргыз эли бекеринен айткан эмес, “Эмгек – баарына падыша”, “Мээнетин катуу болсо, татканың таттуу болот”, “Байлыктын атасы – эмгек, энеси – жер”, “Эмгеги аздын өнмөгү аз”, “Өрүш малдуу, дасторкон майлуу”.

Дил соолук – жан дүйнөнүн саламатчылыгы. Адамга албетте ден соолук, жер соолук, боз соолук да керек, бирок адамды адам кылып турган нерсе биринчи ирээтте дил-рух, адеп-ахлак. Адам баласы өзүнүн жан дүйнөсүн, дилин, пейилин тазартпаса, анда “адам” деген улуу атка ээ боло албайт.

Азыркы учурда жүрөкк сыздаткан көрүнүштөр көп болуп жатканы баарыбызга маалым. Ч.Айтматов агабыз “Кылым карытар бир күн” романында бекеринен адамдарды “маңкурт” болуудан сактанууну эскерткен жок. Азыркы биздин турмушубузда маңкурттар көбөйүп кетти. Алсак, ата-энесин бакпаган, өз тилин билбеген, Ата мекенине чыккынчылык кылган, баласын таштап кеткен, айбан кылбаган кылмыштуулук айта берсек түгөнбөйт.

Жүрөктү сыздаткан кээбир көрүнүштөргө токтолуп кетейин:

Азыркы заманыбыз башкача заман болду.

Илгерки жыргалчылык азыр жок, тамам болду.

Улуу муундар көрүп калды ал заманды,

Азыркы жаш муундарга жаман болду.

Кыздарыбыз, жаш жигиттер көчө таптап, басып калды,

Жалкоо болуп оор жумуштан качып калды.

Илгерки баба дыйкан нанга жетпей

Бир тыйын жок жатып калды.

Жаштарыбыз айласы жок, талаа кезип, свалканы казып калды.

Жылуу ордунан козголуп, элдин көбү көчүп жүрөт.

Кыз-келиндер оокат үчүн, соода кылып безип жүрөт.

Бирөөнүн нан алаарга тыйыны жок,

А башкасы акчаны кечип жүрөт.

Дагы бири үй таба албай, бала-чака бага албай ыйлап жүрөт.

Бирөө минип иномарка, кабат үйдө, казинодо жырғап жүрөт.

Башка бирөө киши тоноп качып жүрөт,

Дагы бирөө элди соруп, эл көзүнчө элдик болуп, Көчөлөрдө басып жүрөт.

Бекер ашка семиришип, дагы бири тишин чукуп,

Көңүл ачып жырғап жүрөт.

Баласы ач дагы бири, кийими жок азып жүрөт.

Жаш балакай нан таба албай, гезит сатып шашып жүрөт,

Жаш кыздарың, оо кыргызым, кандай жерде жатып жүрөт!

Бир туугандын үйүнө кире албастан,

Дагы бири эшикте басып жүрөт.

Аялына сөз айта албай,

Күйөө байкуш күнөөлүүдөй азып жүрөт.

Аялы соода кылып, күйөөсү бала багып,

Түрдүү товар ташып жүрөт.

Бирөө ооруп дарысы жок,

Тамак аш баарысы жок жүдөп жүрөт,

Айткылачы мындай арман качан бүтөт?!

Кыргыз элинин накыл кептеринен: “Адептүүлүк – адам көркү”, “Билимдүү болуш оңой, адам болуш кыйын”, “Адам болуу аста-аста, айбан болуу бир паста”.

Тил соолук – тил байлыгы. Көп тилди билүү философиясы илгертен эле ата-бабаларыбызда жашап келген. Буга “Манас” эпосундагы баатыр Ажыбайдын 70 түрдүү элдин тилин билген керемет өнөрү күбө болот. Азыркы прогресстин учурунда Ажыбайдын салтын өркүндөтүп, көп тил билүүгө жаштарды тарбиялаш керек. Тил билүү дил билүү гана эмес, дүйнөлүк илим-билимди үйрөнүү, экономиканы көтөрүүгө да салым кошот. Азыркы ааламдашуу учурунда чет тилин билүү заман талабы.

“Башка тилди жандай жакшы көрсөм да, эне – тилимди сүгөнүмдөн жаңылбайм”, - деп акын Алыкул агабыз айткандай эне тилибизди урматтап сүйүп, ыйык сакташыбыз керек. Бул биздин улут экенибизди билгизген ыйык белгибиз. Бирок өз эне тилин билбеген жана өз эне тилинде сүйлөгүсү келбеген маңкурттар көбөйүүдө. Жаштардын мындай кайдыгерлиги улуттун жоголуусуна алып келери бышык.

Бирге жүрөм эне тилим кадырлайм,

Бул тил менен иштейм, сүйлөйм, ыр ырдайм.

Башка тилди жандай жакшы көрсөм да,

Эне тилим сүйгөнүмдөн жаңылбайм.

(Алыкул Осмонов)

Кыргыздын асыл ойлорунан: “Тил – ойдун сандыгы”, “Эне тилин билбеген, элин сүйүп жарытпайт”, “Тил кылычтан өткүр”, “Өнөр алды кызыл тил”, “Элди түбөлүк эл кылып турган – анын тили”.

Салт соолук – салт саламатчылыгы. Дүйнө жүзүнө өз улутубуздун каада-салты, өнөрү жана маданияты менен тааныла алабыз. Улуттун жүзү болгон салт соолукту сактап, аны жайылтышыбыз керек. Биздин улуттук кооз кийимдерибиз, желими жок, мыгы жок жасалган боз үйүбүз, үч кыл комузубуз эмне деген керемет философияны камтып турат...

Кемер кур сайма өтүк, ак калпагым,
Кээ бирөө билбей жүрөт анын баркын.
Элине кымыз берип, май жедирген,
Салтыңан кагылайын кыргыз калкым.
Үч буроо, бир тээк, үч кыл комуз,
Чертилбейт, күүгө келбейт чебер колсуз.
Караган көргөн көзгө жөп жөнөкөй,
Бирок да өмүрү бар айтып бүткүс.

Ак жоолук – аялзатынын пири. Адам коому аялзатынан жана эркекзатынан турат. Бул экөөбү бир бүтүндүн эки бөлүгү. Ата-бабабыз аялзатын илгертен бийик тутуп, аны барктап келген. Аял – үйдүн куту, очоктун ээси, коломтонун шам чырагы. Аял – бул эне, тукум улантуучу. Аял – бул бала тарбиясы. Аялсыз, энесиз бир да үйдү элестетүү мүмкүн эмес. Азыркы учурда аялзатын аздектеп, аяр мамиле жасабастан тескерисинче аялдар эркектердин милдетин аткарып, өлкөдөн тышкары чыгып үй – бүлө багышууда. Ушул учурда эненин мээримин көрбөгөн, эне тарбиясын албаган канча деген жаш балдар ар кимдин колунда калып кор болууда. Сырт жакта энелер, жаш кыздар кандай гана армандуу күндөрдү кечирип жатышканы жалпыга маалым. Ушундай жаман көрүнүштөр жоюлбаса, жаштарды адептүүлүккө тарбиялабасак, өлкөбүздө өсүп өнүгүү болбойт.

Ата-бабанын накыл кептеринен: ”Биринчи байлык ден соолук, экинчи байлык ак жоолук”, “Аял жакшы – эр жакшы, вазир жакшы – хан жакшы”.

“Жакшы аял – капкалуу шаар”, “Аялсыз, энесиз үй – үй эмес”, “Аял – үйгө тартылган желек, бала – үйгө калтырылган белек”.

Дос соолук – достук, Ата журттун он тирегинин бири. Бүгүнкү стабилдүү жашоонун бекем тиреги болгон башкы дөөлөтүбүз – бул дос соолук – достук, дос-рух саламатчылыгы. Азыркы учур тирешүүнүн, конфронтациянын же өзүнчө обочолонуп жашоонун заманы эмес. Бүгүнкү күн диалогдун, толеранттуулуктун, акыл-эстүү компромисстин, кызматташтыктын, тилектештиктин заманы. Дүйнө жүзүндөгү адамдар, мамлекеттер, улуттар ынтымакта, достукта жана кызматташтыкта жашаса гана жыргалчылык орноп заманыбыз гүлдөп өсөт.

Кыргыз элинин накыл кептеринен:

“Досу көптү жоо албайт, акылы көптү доо албайт”, “Ырыс алды ынтымак, ыркы жокко конбос бак”, “Ынтымак достордун жолун ачат, ынтымагын болбосо ырысың качат”, “Эр достугу эгиз, эл достугу деңиз”, “Бөлүнгөндү бөрү жейт”, “Айрылган эл азаар, кошулган эл озоор”.

Кут соолук – илим-билим. Ал улутубузга, мекенибизге кут алып келе турган улуу мүлк. Эгерде илим-билимди кут деп атасак, анда элдин билимдүүлүгүн кут соолук деп түшүнсөк болот.

Билимдүү болсон озоорсуң, билимсиз болсон тозоорсуң деп ата-бабабыз айткандай билимдүү болсоң гана дүйнө биз үчүн жарык жана каалаганыңа жете аласың. Кут соолук – бул биздин эң жогорку дөөлөтүбүз – илим-билим, билимдүүлүк жана ал мамлекеттин, улуттун ден соолугун, жер соолугун, боз соолугун, дил соолугун, тил соолугун, ак жолугун, дос соолугун, салт соолугун, ой соолугун оңдоонун, чындоонун, өркүндөтүүнүн куралы боло алат. Демек билимдүү-илимдүү адам гана бардык жетишкендиктерге, ийгиликтерге жете алары чындык. Азыркы учурдагы мамлекетибиз жүргүзүп жаткан “Аймактарды өнүктүрүү жана өлкөнү санариптештирүү” долбоорунун максатына ушул кут соолук менен жетүүгө болот. Илим-билимди өркүндөтүү үчүн мамлекет жаштардын билим алуусуна зор көңүл буруусу керек.

Акыркы чейрек кылымдан бери билим берүүгө жакшы көңүл бурулбай, советтик билим системасы кулап, жаштардын билим алуусу өтө төмөн абалга учурап, мектептен баштап жогорку окуу жайга чейин жемкорлук күч алды. Турмуштун оор шартынан улам мектеп жашындагы балдардын окубай калышы, жогорку жана орто окуу жайларына окуу акысын төлөөгө шарты жок, бирок зирек балдардын окуй албай жатканы биздин мамлекеттин адеп-ахлагына, маданиятына жана илим – билимдин өсүп өнүгүшүнө абдан чоң кедергисин тийгизүүдө. Сабатсыз эл менен өлкө эч качан өнүгө албайт. Азыркы учурдагы жаштардын билими өтө төмөн. Алардын билим алууга кызыгуусу жок. Биздин мамлекетте болуп жаткан көйгөйлөр жаштардын билим алуусуна терс таасирин тийгизүүдө. Алсак, жакыр жашоо, жумушсуздук, турмуштагы адилетсиздик, ата-эненин сырт жакка чыгып кетүүсү, балдардын каралбай калышы, социалдык теңсиздик (бай-кедей), жалпы мамлекеттик идеологиянын жоктугу, мыйзамдардын иштебегени, интернет желесиндеги жагымсыз видеолор, ыплас көрүнүштөр, компьютердик оюндар, ичкилик, бангилик, жаштардын арасындагы кылмыштуулук, жаш кыздардын начар жүрүм-турумдары, тамеки чегүүсү, сойкулук менен иш кылгандары, аялдардын кыл-

мыштуулугу, мамлекет кызматкерлеринин жемкорлугу ж.б.

“Адамды адептүүлүккө тарбиялабай туруп, жөн гана билим берүү, коомго өтө коркунучтуу бирөөнү кошкон менен барабар”, - деп Теодор Рузвельт айткандай, жаштарды адептүү болууга үйрөтүшүбүз жана өзүбүз улуулар аларга үлгү болушубуз керек. Бүгүн айрыкча, өспүрүмдөрдүн жана жаштардын маданиятына мамлекеттик деңгээлде чоң көңүл буруу зарыл, себеби адам жакшы менен жаманды коомдон алып, өзүн өзү тарбиялайт.

Ата-бабанын накыл кептеринен: “Билим иш менен гана көркүнө чыгат” “Билим – кенч, эмгек анын ачкычы”, “Китеп билим булагы, билим өмүр чырагы”, “Ай түндө керек, билим күндө керек”, “Билим алуу ийне менен кудук казкандай”

Ой соолук – бул ой, аң сезим, идея. Адам баласы ой менен жашайт, ой менен азыктанат. Ар бир адамдын ою таза болсо, коомдун, мамлекеттин ой соолугу да таза болот. Эгер адам жакшы, таза ой менен азыктанса, анда улуттун, мамлекеттин түбү түптүү, керегеси кенен, ууктары урагыс, түндүгү түшпөс болот. Ошондуктан биздин мамлекет коомдо ниети ак, ою таза мекенчил адамды тарбиялоого милдеттүү. Искак Раззаков агабыз бекеринен “Сен таза болсоң, мен таза болсом, коом да таза болот” деп айткан эмес. Биз дүйнөнү жамандыктан, жаман ойлордон тазартууга бардык күчүбүздү жумшашыбыз керек.

Кыргыз элинин кемеңгер ойлору: “Жакшы ой – туу, жаман ой – уу”, “Акыл алтын, ой күмүш”, “Акыл байлыгы азбас байлык, ой байлыгы тозбос байлык”.

2019-жыл аймактарды мындан ары өнүктүрүү жана коомдун күнүмдүк турмушуна жаңы техноло-

гияларды киргизүү максатында “Аймактарды өнүктүрүү жана өлкөнү санариптештирүү жылы” деп жарыяланды.

Өлкөнү санариптештирүү бүгүнкү күндүн талабы. Ал биздин жарандар үчүн мурда болуп көрбөгөн жаңы мүмкүнчүлүктөрдү ачат. Мамлекеттик кызмат көрсөтүүдө адам фактору жоюлат. «Түндүк» электрондук системасы аркылуу 189 кызмат көрсөтүү санарип форматына өткөрүлөт. Электрондоштуруу бардык тармактарга тиешелүү, анын ичинде билим берүү, медицина, бизнес, туризм, сот жана укук коргоо органдары. Мындан тышкары пенсияга чыгуу, балага сүйүнчү алуу, жөлөк пул алуу, паспорт, айдоочулук күбөлүк, жарандык актыларды алуу, транспорт каражаттарын каттоо да электрондук форматка которулат. Санариптик инфраструктура жеке адамдын жана ишкерлердин мамлекеттик же жергиликтүү чиновник менен түз контактта болуусун кескин азайтат. Бул коррупцияны жоюунун негизги куралы.

Кыргыз эли чоң үмүт артып жаткан аймакты өнүктүрүү жана өлкөнү санариптештирүү иш-чарасы жаштарды билимдүү, кесипкөй кадр жана адептүү, аң-сезимдүү, мекенчил кылып Ата журттун он тиреги он соолук менен татыктуу тарбиялаганда гана өз жемишин берет деп ишенем.

Адабияттар:

1. Байгазиев С. Ата-мекендик жана дүйнөлүк этика. - Бишкек, 2007.
2. Эркебаев А., Эралиев С. ж.б. Кыргыз поэзиясынын антологиясы Кыргызстан-Сорос-фонду. - Б., 1999.
3. Юдахин К.К. Пословицы и поговорки кыргызского народа. - Б., 1997.